

UNIVERSITATEA TITU MAIORESCU
ȘCOALA DOCTORALĂ DE DREPT



MEMORIU ȘTIINȚIFIC
privind lucrarea de doctorat
PRINCIPII ȘI TEORII ALE APLICĂRII LEGII
PENALE ÎN TIMP

Prof. univ. dr. Alexandru Boroi

Subsemnatul Alexandru Boroi, profesor universitar la Facultatea de Drept din cadrul Universității Titu Maiorescu București, în calitate de conducător al tezei de doctorat "**Principii și teorii ale aplicării legii penale în timp**", lucrare elaborată de doamna Roșcan (căs. Cozma) Alexandra-Raisa, formulez următoarele aprecieri privind teza mai sus-menționată:

Lucrarea de doctorat intitulată "*Principii și teorii ale aplicării legii penale în timp*" constituie rezultatul unui demers științific complex și riguros, desfășurat pe parcursul mai multor ani, având ca obiect de analiza una dintre problematicile fundamentale ale dreptului penal. Într-un context normativ caracterizat prin instabilitate legislativă și prin intervenții succesive asupra Codului penal, cercetarea își propune să clarifice raportul dintre principiile tradiționale de aplicare a legii penale și noile orientări doctrinare și jurisprudențiale, în vederea unei interpretări unitare și coerente.

Lucrarea se caracterizează, în mod prioritar, prin actualitatea și relevanța temei de cercetare. Teza reprezintă un demers științific oportun și necesar. În cadrul acesteia sunt valorificate, într-o manieră sistematică, fundamentele istorice, principalele orientări doctrinare, jurisprudența națională și europeană, precum și soluțiile consacrate în dreptul comparat, toate integrate într-o analiză riguroasă, orientată spre clarificarea și perfecționarea cadrului normativ actual. Autoarea reușește să structureze, într-o manieră coerentă și inovatoare, o materie marcată de controverse doctrinare și interpretări legislative divergente, propunând o reconstrucție conceptuală solidă în privința aplicării legii penale în timp. Prin urmare, alegerea acestei teme denotă nu doar un interes academic justificat, ci și o orientare practică necesară pentru înțelegerea și aprofundarea unor aspecte esențiale ale dreptului penal contemporan.

Importanța acestui studiu derivă din necesitatea de a analiza în profunzime mai multe considerente fundamentale. Astfel, aplicarea legii penale în timp este direct legată de principiile constituționale și de cele consacrate de tratatele internaționale privind drepturile omului. Art. 15 alin. (2) din Constituția României consacră principiul neretroactivității legii, cu excepția legii penale mai favorabile, iar art. 7 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului stabilește aceleași exigențe. Cercetarea contribuie astfel la aprofundarea unui mecanism juridic de protecție a drepturilor fundamentale.

Totodată, aplicarea legii penale în timp are consecințe directe asupra situației juridice a persoanei, vizând însăși libertatea acesteia. Determinarea legii aplicabile în caz de succesiune de norme poate însemna diferența între condamnare și achitare, între privarea de libertate și aplicarea unei sancțiuni mai blânde. Prin urmare, studiul instituției are un rol decisiv în garantarea dreptului la un proces echitabil și a securității juridice.

Totuși, succesiunea frecventă a modificărilor aduse Codului penal a generat dificultăți majore de interpretare și aplicare, conducând la practică judiciară neunitară și la controverse doctrinare. O analiză științifică riguroasă este indispensabilă pentru a oferi soluții clare și pentru a contribui la uniformizarea practicii.

Hotărârile Curții Europene a Drepturilor Omului și ale Curții de Justiție a Uniunii Europene exercită o influență crescândă asupra dreptului penal național. Cercetarea aprofundată a temei permite integrarea standardelor europene în ordinea juridică română și armonizarea interpretării normelor interne cu cele internaționale.

Analiza soluțiilor consacrate în alte sisteme de drept contribuie la identificarea unor modele legislative care pot fi adaptate în dreptul român. Totodată, prin formularea unor propuneri de lege ferenda, cercetarea își asumă un rol activ în perfecționarea legislației penale, sporind claritatea și predictibilitatea normei juridice.

Toate aceste aspecte au fost analizate și punctate în mod riguros de către doctorandă, care a realizat o evaluare critică a principiilor și teoriilor care stau la baza aplicării acestei instituții în contextul actual.

Lucrarea se întemeiază pe o documentare vastă și riguroasă, cuprinzând surse doctrinare relevante la nivel național și european, reglementări interne și internaționale, precum și o analiză detaliată a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, a instanțelor naționale și ale instanțelor statelor analizate. Doctoranda reușește să realizeze o sinteză clară și coerentă a principiilor și teoriilor aplicării legii penale în timp.

Teza este structurată în șase capitole, precedate de o introducere în care sunt prezentate obiectivele cercetării, metodologia utilizată și ipotezele de lucru. Lucrarea are un volum de 314 pagini, respectând integral exigențele academice privind redactarea, organizarea și fundamentarea teoretică a unei teze de doctorat. Redactarea este clară, coerentă și bine argumentată, cu o utilizare adecvată a limbajului juridic de specialitate.

Structura tezei de doctorat reflectă o abordare științifică riguroasă și echilibrată, fiind concepută pentru a oferi o analiză amplă și coerentă a principiilor și teoriilor care stau la baza aplicării legii penale în timp. Această lucrare se fundamentează pe o documentare solidă și pe o cercetare aprofundată, organizată în jurul a șase capitole, fiecare dintre acestea având un rol esențial în înțelegerea complexității aplicării legii penale în caz de succesiune normativă și în identificarea legii penale mai favorabile.

Astfel, primele două capitole sunt dedicate analizei conceptelor fundamentale care structurează problematica succesiunii normative, abordată din perspectiva teoriei generale a dreptului. În acest cadru, sunt examinate atât domeniul de incidență al fenomenului, cât și

cauzele care determină modificarea și înlocuirea normelor juridice, cu o atenție specială acordată manifestărilor sale în dreptul penal. Această analiză preliminară este completată de un studiu aprofundat al conceptului de retroactivitate, care a impus o incursiune în teoria normei și în teoria dinamicii juridice, în vederea identificării zonelor de intersecție și a principiilor comune acestora.

Capitolele următoare, în număr de patru, sunt destinate delimitării și corelării planurilor conceptuale care, prin acțiunea lor complementară, guvernează succesiunea normativă în materia dreptului penal. Astfel, este analizat planul constituțional, în cadrul căruia se fundamentează principiul neretroactivității legii penale și se examinează întinderea aplicării sale, precum și temeiurile constituționale ale retroactivității legii penale mai favorabile. Ulterior, cercetarea se concentrează asupra planului dogmatic, care permite stabilirea limitelor și definirea conținutului normativ al acestor principii în dreptul penal substanțial. În cele din urmă, în cadrul planului normativ, sunt identificate modalitățile de transpunere a exigențelor rezultate din analizele precedente în sistemul de drept intern, prin intermediul reglementărilor pozitive.

Teza abordează și conflictul de opinii care a intervenit între Înalta Curte de Casație și Justiție și Curtea Constituțională a României, cu privire la modalitatea de aplicare a legii penale mai favorabile. Astfel, prin Decizia nr. 2 din 14 aprilie 2014, Înalta Curte de Casație și Justiție a statuat în sensul posibilității aplicării legii penale mai favorabile pe instituții autonome, apreciind că prescripția răspunderii penale constituie o instituție distinctă și independentă față de cea a pedepsei.

Ulterior, Curtea Constituțională a României, prin Decizia nr. 265 din 6 mai 2014, a respins această interpretare, statuând că aplicarea legii penale mai favorabile nu poate fi realizată prin combinarea dispozițiilor din două sau mai multe legi succesive, întrucât o asemenea operațiune ar contraveni principiului legalității și ar conduce la crearea unei noi legi penale, judecătorului nefiindu-i permis să legislaze.

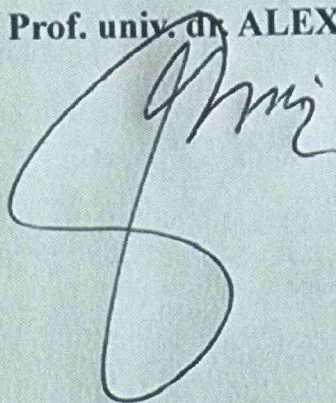
Cercetarea demonstrează că aplicarea legii penale în timp reprezintă o instituție esențială nu doar pentru dreptul penal, ci și pentru protecția drepturilor fundamentale. Teza oferă o reconstrucție conceptuală și o abordare practică menite să contribuie la uniformizarea jurisprudenței și la perfecționarea legislației, întărind principiul securității juridice și al legalității incriminării și sancționării.

Pe întreaga desfășurare a lucrării, se poate constata un nivel ridicat al competențelor academice și de cercetare științifică dobândite de către doctorandă, care a reușit să abordeze în mod critic și pertinent o temă complexă, care a făcut obiectul unui conflict de opinii între Înalta

Curte de Casație și Justiție și Curtea Constituțională a României. Capacitatea de sinteză, de analiză a jurisprudenței, precum și modul în care sunt valorificate sursele bibliografice reflectă maturitate științifică și o bună cunoaștere a principiilor și a teoriilor investigate.

În concluzie, teza de doctorat "*Principii și teorii ale aplicării legii penale în timp*" îndeplinește toate cerințele unei lucrări științifice de nivel doctoral, reprezentând o contribuție pertinentă și valoroasă în domeniul dreptului penal. Rezultatele cercetării, inclusiv propunerile de lege ferenda, pot constitui un punct de plecare pentru îmbunătățirea legislației naționale.

Prof. univ. dr. ALEXANDRU BOROI

A large, stylized handwritten signature in black ink, likely belonging to Prof. univ. dr. Alexandru Boroi, is written over the printed name.